

STORTINGET

Innst. 286 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:127 S (2022–2023)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om et landsomfattende tilsyn med norsk eldreomsorg og tiltak for å forbedre situasjonen raskt

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen gjennomføre et landsomfattende tilsyn med eldreomsorgen i alle landets kommuner.
2. Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2023 legge fram en eldreomsorgspakke, hvor blant annet bedre bemanning og aktivitetstilbud ivaretas.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke rammen for Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem for å sikre at arbeidet med å få tilstrekkelig med plasser for å møte fremtidens behov ikke stopper opp.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Elise Madland, Cecilie

Myrseth, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland og Hans Inge Myrvold, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til forslagene fremmet i Dokument 8:127 S (2022–2023) om et landsomfattende tilsyn med norsk eldreomsorg og tiltak for å forbedre situasjonen raskt.

Komiteen har invitert til skriftlige høringsinnspill i saken og har mottatt to skriftlige innspill, fra Pårørendealliansen og Nasjonalforeningen for folkehelsen.

Komiteen viser til at helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol har uttalt seg om forslaget i brev 27. februar 2023. Uttalelsen er vedlagt denne innstillingen.

Komiteen merker seg at investeringstilskuddet til nye omsorgsboliger og sykehjem for 2023 ble brukt opp allerede 31. januar 2023, og at det derfor ikke vil gis flere tilsagn i løpet av året.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus, viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett ikke foreslo å bevilge midler til nye tilsagn om tilskudd til sykehjem og omsorgsboliger i 2023, men at det i forliket med Sosialistisk Venstreparti ble enighet om 500 nye plasser.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Kristelig Fol-

keparti og Pasientfokus, viser videre til at Husbanken allerede den 31. januar 2023 varslet at rammen for 2023 var brukt opp, og at de derfor må avslå søknader for resten av året. Dette flertallet mener det er sterkt beklagelig at flere kommuner dermed ikke kommer videre med sine planer om omsorgsboliger, og at dette ikke bare rammer eldre, men også mennesker med utviklingshemninger eller rusproblemer. For å møte fremtidens behov er det nødvendig med en sterk vekst i sykehjemsplasser fremover, og dette flertallet mener rammen må økes for å sikre at gapet mellom behov og faktisk byggevirksomhet ikke blir for stort.

På dette grunnlag fremmer dette flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke rammen for Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem for å sikre at arbeidet med å få tilstrekkelig med plasser for å møte fremtidens behov ikke stopper opp.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at et økende antall eldre med heldøgns helse-, omsorgs- og pleiebehov krever god tilrettelegging både innen hjemmetjenester og heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Disse medlemmer viser til at Husbankens investeringstilskudd er viktig for å stimulere kommunene til både å fornye og øke tilbudet av institusjonsplasser og omsorgsboliger for personer med behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester. Disse medlemmer viser til at det i budsjettenigheten mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti for 2023 ble videreført investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser med en tilsagnsramme på 950 mill. kroner – til tross for den trange økonomiske situasjonen og krevende prioriteringer. Disse medlemmer viser til at det er bevilget totalt 2,3 mrd. kroner til forventet utbetaling av investeringstilskudd i 2023, og at det per desember 2022 var i underkant av 4 300 plasser med tilsagn om tilskudd som ikke var ferdigstilt. Disse medlemmer vil understreke at selv om rammen for investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser i 2023 allerede er oppbrukt, er ikke tilskuddet avvirket – og Husbanken har beholdt alle søknader i sine systemer slik at søknadene som har fått avslag, vil bli behandlet på ordinær måte når ny ramme er tilgjengelig.

Disse medlemmer viser til at det i dette representantforslaget er foreslått både å øke rammen for investeringstilskuddet og å legge frem en eldreomsorgspakke i revidert nasjonalbudsjett. Disse medlemmer vil understreke at endringer i budsjettet for inneværende år vil behandles i revidert nasjonalbudsjett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Statens helsetilsyn allerede har besluttet å gjennomføre tilsynsaktiviteter overfor helse- og omsorgstjenester til eldre. Planleggingen pågår, aktivitetene vil pågå over tid og på ulike måter, og aktivitetene vil involvere statsforvalterne. Disse medlemmer vil understreke at tilsynsmyndighetene er faglig uavhengige og selv prioriterer hvilke tjenester og temaer det skal føres tilsyn med. Denne prioriteringen innebærer å vurdere omfang, valg av metoder og konkret tematikk for de landsomfattende tilsynsaktivitetene innenfor de eksisterende ressursrammene. Disse medlemmer støtter ikke at det er Stortinget som skal avgjøre hvilke landsomfattende tilsyn Statens helsetilsyn skal prioritere.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det i løpet av åtte år med Solberg-regjeringen ble lagt til rette for bygging og renovering av om lag 20 000 heldøgns omsorgsplasser. Dette ble gjort fordi Solberg-regjeringen var opptatt av at alle som trengte det, fikk en sykehjemsplass eller en plass i omsorgsbolig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 foreslo å kutte i investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Disse medlemmer viser til at dette kuttet ble rettet opp i forbindelse med budsjettenigheten mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti. Her ble det vedtatt å sette av 95 mill. kroner til investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at dette ifølge regjeringen vil bidra til at det kan settes i gang bygging av 500 nye heldøgns omsorgsplasser i 2023. Disse medlemmer viser til at bare én måned inn i 2023 var investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser som forvaltes av Husbanken, helt tomt. Disse medlemmer viser til følgende uttalelse fra Husbanken i NRK tirsdag 7. februar 2023:

«– Så godt som alle søknadene som er innvilget i år, kom opprinnelig inn i 2022, opplyser fagdirektør Are Martin Sauren i Husbanken til NTB.»

Disse medlemmer er svært kritiske til at det ikke er mer midler igjen i investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser, og mener at regjeringen og Sosialistisk Venstrepartis satsing burde vært større for å sikre at kommunene klarer å møte behovene for heldøgns omsorgsplasser i årene fremover. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2023 foreslo å sikre at utviklingen i heldøgns omsorgsplasser i kommunene holder takten, og foreslo tilskudd til å opprette 1 000 nye heldøgns om-

sorgsplasser i 2023. Det ville bidratt til flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger i kommunene.

Disse medlemmer mener at regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023 må sette av mer midler til investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Disse medlemmer viser til helse- og omsorgsministerens uttalelser i VG torsdag 23. mars 2023 om at selv om investeringstilskuddet er oppbrukt, er ikke tilskuddet avviklet, og at kommunene oppfordres til å fortsette å planlegge for flere heldøgns omsorgsplasser. Disse medlemmer mener regjeringen bidrar til usikkerhet og uforutsigbarhet for kommunene med å ikke komme med tydeligere signaler om hvorvidt det vil settes av mer midler til investeringstilskuddet. Det blir vanskelig for kommunene å fortsette planleggingen av flere heldøgns omsorgsplasser uten å vite at investeringstilskuddet vil bli økt.

Disse medlemmer viser til Husbankens retningslinjer for investeringstilskuddet. Her kommer det klart frem at det ikke gis tilskudd til igangsatte prosjekter. Disse medlemmer viser til blant annet Sortland kommune, som er klar for å sette i gang bygging av nytt sykehjem/nytt dagsenter, men som har fått avslag på sin søknad fra Husbanken som følge av at investeringstilskuddet for 2023 er brukt opp. Dette gjør at Sortland kommune ikke får satt i gang byggingen eller må sette i gang byggingen uten å få midler fra investeringstilskuddet. Disse medlemmer viser til at Sortland kommune har stilt spørsmål ved om prosjekter som har fått avslag, likevel kan settes i gang, og at man beholder retten til å søke om tilskudd etterskuddsvis. Disse medlemmer mener at dette er en problemstilling som regjeringen må se nærmere på.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti tidligere i denne innstillingen sier:

«Disse medlemmer viser til at Husbankens investeringstilskudd er viktig for å stimulere kommunene til både å fornye og øke tilbudet av institusjonsplasser og omsorgsboliger for personer med behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester.»

Likevel foreslo Arbeiderpartiet og Senterpartiet å fjerne hele tilskuddet i sitt opprinnelige budsjettforslag. Det faller på sin egen urimelighet at de nå forsøker å gi inntrykk av at dette er en viktig og prioritert sak for partiene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker at det som derimot er riktig, er at det gis tilsagn om midler til nesten 2 000 færre boliger i år enn det som ble bygget da Fremskrittspartiet satt i regjering.

Disse medlemmer er videre glade for at situasjonen i norsk eldreomsorg endelig er satt på dagsordenen igjen gjennom NRKs avsløringer i Brennpunkt-dokumentaren «Omsorg bak lukkede dører». Det er på tide med en kraftig opprydding i eldreomsorgen og at alle partier tar situasjonen på alvor.

Disse medlemmer støtter forslagene som fremmes. Man vet dessverre at det er store forskjeller i eldreomsorgen mellom landets kommuner. Det er derfor avgjørende at man får mer inngående kjennskap til situasjonen for å kunne gjøre noe med den. I motsetning til hva regjeringspartiene har signalisert gjennom noe av politikken som er ført den siste tiden, er disse medlemmer opptatt av å få kjennskap til hvordan det står til i tjenestene. Man er avhengig av å vite hvor skoen trykker, for å kunne løse problemene på best mulig måte. Derfor er tilsyn med eldreomsorgen veldig viktig. Disse medlemmer uttrykker likevel bekymring for at tilsynene som gjennomføres, ofte er varslede, noe som gir mulighet til å dekke over feil og mangler. Skal tilsynene gi et realistisk innblikk i tjenestene, kan de ikke være varslet i god tid på forhånd.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utføres flere uanmeldte tilsyn i eldreomsorgen.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er helt tydelige på at rammen for Husbankens investeringstilskudd må økes. Man vet at det allerede er mangel på sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser. De siste tallene fra august 2022 viste at det sto omtrent 750 personer på venteliste for å få en heldøgns omsorgsplass i kommunene. Samtidig vet man også at det er forventet en tredobling i antall eldre over 80 år innen 2060. Da er det ikke tid til å vente med å bygge flere sykehjems- og omsorgsplasser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på at det var Fremskrittspartiet som var garantisten for sykehjemsutbygging under forrige regjering. Mellom 2014 og 2019 ble det i snitt bygget 2 450 heldøgns omsorgsplasser i året, noe som var nesten 1 200 flere enn i perioden 2008–2013. Så fort Fremskrittspartiet gikk ut av regjering, var tallet 1 385 i 2020, før det ble redusert til 899 i 2021. Disse medlemmer er glade for at Kristelig Folkeparti fremmer forslag om å øke tilskuddsrammen, men savnet det samme engasjementet for å sikre Fremskrittspartiets prioriteringer i 2020 og 2021.

Disse medlemmer støtter en økt tilskuddsramme, men ønsker også å se på hvem det er som kan motta tilskudd for å bygge omsorgsplasser. Både private og ideelle stiftelser kan være viktige tilskudd for å sikre at ut-

byggingstakten opprettholdes og møter fremtidens behov.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket for Husbankens investeringstilskudd for å sikre at det også skal være mulig å gi tilskudd til private og ideelle stiftelser som kan bygge sykehjem og omsorgsboliger for kommunen.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Dokument 8:111 (2022–2023), Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Kirsti Bergstø, Freddy André Øvstegård og Grete Wold om en verdig eldreomsorg og et anstendig tilbud til brukere av hjemmetjenester og til beboere i sykehjem, og de merknader og forslag som er fremmet fra Sosialistisk Venstrepartis side i den sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus deler forslagsstillernes bekymring for forholdene i eldreomsorgen mange steder i landet. Det er over lang tid kommet varsler fra ansatte og historier i media om pasienter som har opplevd svikt i omsorgstjenestene. De kommunale helse- og omsorgstjenestene har, etter samhandlingsreformen, fått en drastisk økning i omfang av oppgaver og krav til kompetanse som ikke har blitt møtt med en tilsvarende styrking av tjenestene. Det er liten tvil om at de ansatte mange steder kommer til kort i møte med kravene som stilles til tjenestene, og at pasienter blir skadelidende som følge av ressursmangel. Disse medlemmer mener allikevel ikke at et omfattende tilsyn som det forslagsstillerne beskriver, vil løse utfordringene i eldreomsorgen på sikt. Det vil også være svært ressurskrevende.

Disse medlemmer peker på at helsepersonell ifølge helsepersonelloven § 17 har plikt til å varsle om forhold som kan medføre fare for pasienter eller brukere. Samtidig vet man fra undersøkelser at helsepersonell opplever at ytringsfriheten deres blir begrenset gjennom at arbeidsgiver utilbørlig viser til lojalitetsplikten og hensynet til arbeidsplassens omdømme, og gjennom sanksjonering mot varslere. Disse medlemmer viser til at Forskningsstiftelsen Fafos rapport om ytringsfrihet i norske kommuner og fylkeskommuner (Fafo, 2017) fant at fire av ti arbeidstakere har unnlatt å varsle om kritikkverdige forhold de har opplevd eller vært vitne til. På spørsmål om hvorfor svarte 37 pst. at de trodde ubehagelighetene ved å melde fra ville blitt for store. 24 pst. begrunnet sin taushet med at å melde fra medfører store personlige belastninger for den enkelte. Disse medlemmer viser til at mange helsearbeidere forteller at avviksmeldinger ikke blir fulgt opp, og at ledelsen i kommunene er mer opptatt av tjenestenes omdømme

enn å lære av svikt eller uheldige hendelser. Disse medlemmer peker på at lovverket som skal ivareta varslere, og lovbestemmelsene om helsepersonells meldeplikt er tydelige, men at det må jobbes aktivt for en bedre kultur for åpenhet, læring og oppfølging av avvik i kommunene. Disse medlemmer mener en god meldekultur, ivaretagelse av varslere og åpenhet om svikt i tjenestene er nødvendig for å øke pasientsikkerheten og bedre arbeidsforholdene til de ansatte.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det er viktig å sikre at kommunene er rustet til å møte de demografiske endringene vi står overfor. Samtidig har medieoppmerksomheten denne vinteren avdekket store forskjeller og til dels en status i norsk eldreomsorg som etter dette medlems oppfatning er under minimumsnivå. Dette medlem mener følgelig at det er behov for en helhetlig kartlegging av situasjonen i norsk eldreomsorg, slik at situasjonen lokalt og nasjonalt gir beslutningstakere på ulike nivåer et helhetlig og godt grunnlag for å ta avgjørelser. For å sikre dette bør det gjennomføres et nasjonalt tilsyn med eldreomsorgen. Dette medlem mener norsk eldreomsorg skal være verdig, og at det er nettopp derfor verdighetsgarantien eksisterer. Tilsynet må også avdekke om det forekommer jevnlig brudd på denne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre et landsomfattende tilsyn med eldreomsorgen i alle landets kommuner.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er viktig å styrke sektoren med flere ressurser over tid, og samtidig må det være et mål å forebygge ensomhet blant eldre. Disse medlemmer mener regjeringen må prioritere midler til å sikre aktiviteter som gir fellesskap og tilhørighet for eldre. Eksempler på slike ordninger kan være spisevenner, matgledekorps og frivillighetssentraler.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil anerkjenne den kompetente ressursen de ansatte i eldreomsorgen er. Samtidig er ansatte prisgitt de til enhver tid gjeldende rammevilkår og ressursituasjonen, og dette medlem vil understreke at situasjonen i norsk eldreomsorg ikke nødvendigvis forbedres ved at beslutningstakere får mer informasjon.

Når det gjelder behovet for ressurser og kompetanse, viser dette medlem til sine forslag i Innst. 281 S (2022–2023), hvor Dokument 8:101 S (2022–2023), Representantforslag om en plan for en styrket helseberedskap, ble behandlet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener det er behov for å styrke eldreomsorgen allerede i inneværende år, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2023 legge fram en eldreomsorgspakke, hvor blant annet bedre bemanning og aktivitetstilbud ivaretas.»

Komiteens medlem fra Rødt støtter forslagsstillernes intensjon, men viser til at Rødt støtter forslaget om et flerårig program for å rekruttere og beholde helsepersonell i pleie- og omsorgssektoren som fremmes i Dokument 8:111 S (2022–2023).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre et landsomfattende tilsyn med eldreomsorgen i alle landets kommuner.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2023 legge fram en eldreomsorgspakke, hvor blant annet bedre bemanning og aktivitetstilbud ivaretas.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at det utføres flere uanmeldte tilsyn i eldreomsorgen.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen endre regelverket for Husbankens investeringstilskudd for å sikre at det også skal være mulig å gi tilskudd til private og ideelle stiftelser som kan bygge sykehjem og omsorgsboliger for kommunen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke rammen for Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem for å sikre at arbeidet med å få tilstrekkelig med plasser for å møte fremtidens behov ikke stopper opp.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 18. april 2023

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Bård Hoksrud

ordfører

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteén
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/809-

27. februar 2023

Dokument 8:127 S (2022-2023) – representantforslag om eldreomsorg og investeringstilskudd fra

Jeg viser til brev av 15. februar 2023 fra Helse- og omsorgskomiteén, der komitéen ber om min uttalelse vedrørende forslag 1-3 i representantforslag 127 S fra Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad. De konkrete forslagene er som følger:

- 1. Stortinget ber regjeringen gjennomføre et landsomfattende tilsyn med eldreomsorgen i alle landets kommuner.*
- 2. Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2023 legge fram en eldreomsorgspakke, hvor blant annet bedre bemanning og aktivitetstilbud ivaretas.*
- 3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke rammen for Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem for å sikre at arbeidet med å få tilstrekkelig med plasser for å møte fremtidens behov ikke stopper opp.*

Svar:

Først vil jeg starte med å si at det gjør dypt inntrykk å høre om eldre som ikke får den hjelpen de trenger. Historiene som har kommet frem de siste ukene er en bekreftelse på at det ikke er god nok eldreomsorg alle steder i Norge. Enten det går på bemanning, kompetanse, mat eller medisiner, er ikke dette den standarden vi skal ha i eldreomsorgen i Norge. Som representantene er kjent med fremmes revidert nasjonalbudsjett for Stortinget i mai hvert år, og det er eventuelle endringer i budsjettet fremmes – ikke gjennom uttalelser til representantforslag.

Regjeringen er opptatt av at eldre skal ha en trygg og god alderdom – uavhengig av hvor i landet man bor. Vi vil legge frem en egen eldrereform før sommeren. Hovedmålet reformen er å gjøre det trygt for eldre å bo hjemme lenger. Å kunne bo hjemme så lenge en ønsker fordrer at det er trygt og sikkert å bo hjemme. Så vil jeg understreke at selv om målet er at vi i økende grad skal løse oppgavene i den enkeltes opprinnelige hjem, kan ikke alt løses der. For noen vil et annet botilbud eller sykehjem være nødvendig for å ivareta den enkeltes trygghet. Er det eneste tilbudet som kan dekke behovet for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester en sykehjems plass, så har man rett til sykehjems plass.

Når vi skal bedre omsorgen og helsehjelpen de eldre trenger, må vi begynne med fagfolka. Det er avgjørende at de har riktig kompetanse, at de har tid til den enkelte og at de har nok kollegaer. Vi har lagt frem en egen opptrappingsplan for heltid og god bemanning i omsorgstjenesten. Planen skal bidra til å sikre nok fagfolk med rett kompetanse i omsorgstjenesten.

Vi har også satt ned Helsepersonellkommissjonen, som nylig overleverte sin NOU: *Tid for handling!* Den er nå ute på høring, og oppfølgingen av den blir viktig for å sikre en god omsorgstjeneste i dag og for kommende generasjoner eldre.

I 2023 har vi også prioritert en historisk satsing på fastlegeordningen. Gjennom satsingen legger vi til rette for en bærekraftig allmennlegetjeneste. Alle innbyggerne skal være trygge på at de har en fastlege å gå til, og fastlegeyrket skal være attraktivt for både yngre og eldre leger. Satsingen skal bidra til at det blir flere fastleger og at fastlegene får bedre tid til å følge opp pasienter med sammensatte behov og til å samhandle godt med andre deler av tjenesten. Det er viktig for de eldre, som oftere går til fastlegen og ofte trenger tjenester fra flere.

På grunn av den økonomiske situasjonen ble det gjort svært tøffe prioriteringer i statsbudsjettet for 2023. Selv om rammen for investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser i 2023 allerede er oppbrukt, er ikke tilskuddet avvirket. Det at bevilgningen på posten i år er såpass knapp, skyldes den spesielle situasjonen vi er i med høy vekst både i byggekostnader og andre priser. Det er bedre å bygge mer når det er billigere å bygge. Det er derfor vi også har holdt igjen på nye statlige byggprosjekter innen andre områder i år. Samtidig har jeg stor forståelse for kommunenes utålmodighet og det er bra at kommunene viser stor vilje til å bygge nye sykehjems plasser. Jeg vil derfor oppfordre kommunene til å fortsatt planlegge for økt kapasitet innen heldøgns omsorgsplasser, og de må fortsette å henvende seg til Husbanken for bistand og veiledning.

I et landsomfattende tilsyn fører alle statsforvalterne tilsyn med ett tjenesteområde eller tema over et eller to år. Formålet er å avdekke svikt og bidra til forbedring, samt å skape nasjonal oppmerksomhet om området. Landsomfattende tilsyn er ressurskrevende, og for tiden har Statens helsetilsyn fem pågående slike tilsyn:

- 2023-2024: Selvmordsforebygging i spesialisthelsetjenesten

- 2022-2023: Forebygging og gjennomføring av skjerming i akuttavdelinger for psykisk helsevern for voksne
- 2022-2023: Barneverntjenestens ansvar for oppfølging av barn plassert i fosterhjem
- 2022-2023: Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad
- 2022-2023: Landsomfattende tilsyn med kommunale barne- og avlastningsboliger

Tilsynsmyndigheten er faglig uavhengig av løpende politisk styring og prioriterer i stor utstrekning selv hvilke tjenester det skal føres tilsyn med og hvilke temaer tilsynet skal omfattere. Denne prioriteringen skjer blant annet på grunnlag av informasjon om risiko og sårbarhet. Statens helsetilsyn prioriterer områder hvor landsomfattende tilsyn er særlig egnet, og styrer tilsynsressursene mot områder:

- av stor betydning for enkeltmenneskers rettssikkerhet
- der sannsynlighet for svikt er stor
- der konsekvensene av svikt for barn og deres familie og andre tjenestemottakere er alvorlig
- der de som trenger tjenester ikke selv kan forventes å ivareta sine interesser.

Denne prioriteringen innebærer å vurdere omfang, valg av metoder og konkret tematikk for de landsomfattende tilsynsaktivitetene innenfor de eksisterende ressursrammene. Dette er en faglig vurdering som ligger til Statens helsetilsyn, og som pågår løpende.

Statens helsetilsyn har allerede besluttet å gjennomføre tilsynsaktiviteter overfor helse- og omsorgstjenester til eldre. Planleggingen pågår, aktivitetene vil pågå over tid og på ulike måter og aktivitetene vil involvere statsforvalterne.

Med hilsen

Ingvild Kjerkol